

(לג) **אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כַּמָּוֶהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל-זֶרַח** וְנִכְרַת מֵעַמּוּי: **לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה קַח-לְךָ סַמִּים נָטָף וְשִׁחֲלֵת וְחַלְבֹנָה סַמִּים וּלְבָנָה זָכָה פֶדָה בְּבֶרֶךְ יְהוָה:**

לג גִּבּוֹר דֵּי יָבִסָם דְּכֹוֹתָהּ וְדֵי יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל חֲלוּנֵי וְיִשְׁתַּצִּי מֵעַמּוּי:

ט"ז - וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ • מאותו של משה. על זר • שאינו צריך פהנה ומלכות.

לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה קַח-לְךָ סַמִּים נָטָף וְשִׁחֲלֵת וְחַלְבֹנָה סַמִּים וּלְבָנָה זָכָה פֶדָה בְּבֶרֶךְ יְהוָה: **טו) וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה סֵב לְךָ בּוֹסְמִין נְטוּפָא וְטוּפְרָא וְחַלְבֹנְתָא בּוֹסְמִין וּלְבוֹנְתָא דְכִיתָא מַתְקֵל בְּמַתְקֵל יְהִי:**

ט"ז - נָטָף • הוא צרי, ועל שאינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף, קרוי נָטָף, ובלע"ז גומ"י, והצרי קורין לו טריאק"ה. וְשִׁחֲלֵת • שרש בשם חלק ומצהיר בצפרן, ובלשון המשנה קרוי 'צפרן', וזהו שתרגם אונקלוס: 'וטופרא'. וְחַלְבֹנָה • בשם שריחו רע וקורין לו גלבנ"א, ומנאה הכתוב בין סממני הקטרת, ללמדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגדת תעניותינו ותפלותינו את פושעי ישראל שיהיו נמנין עמנו. **סמנים • אחרים. ולבנה זכה** • (כריתות 1) מפאן למדו רבותינו: "א סממנין נאמרו לו למשה בסיני: מעוט סמנים", שנים. נָטָף וְשִׁחֲלֵת וְחַלְבֹנָה ג', הרי ה'. "סמים", לרבות עוד כמו אלו, הרי עשר. ולבנה, הרי "א, ואלו הן: הצרי והצפרן, החלבנה והלבונה, מור וקציעה, שבלת-נרד וכרכם, הרי ח', שהשבלת ונרד אחד, שהנרד דומה לשבלת. הקושט והקלופה, והקנמון, הרי י"א. בורית פרישה אינו נקטר, אלא בו שפין את הצפרן ללבנה, שתהא נאה. **פד פדה יהיה** • אלו הארבעה הנזכרים כאן יהיו שוין משקל במשקל, כמשקלו של זה פד משקלו של זה, וכן שנינו: הצרי והצפרן, החלבנה והלבונה, משקל שבעים שבעים מנה. ולשון 'פד' נראה בעיני שהוא לשון יחיד, אחד באחד יהיה, זה כמו זה.

רש"י כפשוטו - מהדורת לשם

שנים - מתיבת 'סמים' הראשונה למדנו שני סממנים, שפיון שלא נתפרש כמה הן, אנו נוקטים את המועט בלשון רבים, שהוא שנים: **'נטף ושחלת וחלבנה'** - שהם ג' סממנים מפורשים - הרי נאמרו כבר **חמשה**; ושוב נאמר **'סמים'** בשנית, **לרבות עוד** מספר סממנים **כמו אלו** שפירשנו נמנו עד כאן, דהיינו עוד חמשה, הרי עשרה סממנים: **ולבונה הרי י"א. ואלו הן** סממני הקטרת: **הצרי** (בלשון הכתוב 'נטף') **והצפרן** (בלשון הכתוב 'שחלת'), **החלבנה והלבונה, מור וקציעה, שבלת נרד וכרכום, הרי אלו ח' סממנים, שה'שבלת' ו'נרד' מין אחד הוא, ונקרא בן לפי שהנרד דומה לשבלת של חסה; הקושט והקלופה והקנמון, הרי י"א סממנים. ואמנם מין נוסף מביאים לצורך הקטורת, הנקרא **בורית פרישה, אכל הוא אינו נקטר, ולכן אינו נמנה בין הסממנים, אלא בו שפין** (מושחים) **את הצפרן** שהיא שחורה, כדי ללבנה שתהא נאה (כריתות א):**

(מבריק) **בצפרון, ובלשון המשנה קרוי 'צפרון', וזהו שתרגם אונקלוס** כאן **'וטופרא'** [צפרון]: **והלבנה, מין בשם שריחו רע, וקורין לו בלע"ז גלבנ"א. ומנאה הכתוב בין שאר סממני הקטורת, אף-על-פי שריחה רע ואינה פשאר הסממנים שריחם טוב ומעולה, ללמדנו שלא יקל - לא יהיה יקל ובווי בעינינו לצרף עמנו באגדת תעניותינו ותפלותינו - בשעה שאנו מתאספים לתענית ולתפלה - גם את פושעי ישראל, שיהיו אף הללו נמנין יחד עמנו, כי בפושעי ישראל מתקבצים יחד עם הצדיקים ואף הם חוזרים בתשובה, שם שמים מתעלה ומתפכד יותר (רבינו בחי):** **סמים.** בנוסף על המינים המפורטים כבר, יביא עוד סמים **אחרים: ולבנה זכה.** ששה דברים פרט הכתוב בסממני הקטורת: סמים, נָטָף, ושחלת, וחלבנה, סמים, ולבנה זכה. אולם **מפאן למדו רבותינו, כי אחד עשר סמנין** (סממנים) **נאמרו לו למשה בסיני; הכיצד? מעוט 'סמים'**

(לג) **וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ.** מוסב על איסור הסיכה האמור למעלה, **מאותו שמן של משה** העשוי למשחת הקודש; אבל השמן שנעשה במתנתו, אין חייבים בנתינתו על זר [ואין לומר שמקרא זה בא להזהיר על הנעשה במתנתו, שהרי לא נאמר כאן איסור אלא עונש מיתה. ואין עונשין אלא אם כן מזהירין] (קצ"ח): **על זר.** זר האמור כאן, אין משמעו דווקא הדיוט שאינו טעון משיחה בכלל, אלא כל מתן שמן שאינו צורך פהנה ומלכות הרי זה בכלל זר, ואפילו הכהן הגדול והמלה, אם ימשחו אותם לחינם לאחר שפבר נמשחו, חייבים (רא"ם): תורה לד **(לד) נָטָף.** הוא המין שנקרא **'צרי', ועל שם שאינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף - נוזל המופרש מן העץ ששמו קטף, לכן קרוי 'נטף', ובלע"ז קוראים לכל שרף הנוזל מן העצים גומ"א, ו'הצרי' קורין לו בלע"ז טריאק"ה: **ושחלת.** שורש בשם - שורש של עשב ריחני שהוא חלק ומצהיר**